

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kunta- ja palvelurakennemuutos

Maija Hakanen

Lammin ympäristönsuojelupäivät 2005

HANKKEEN TEHTÄVÄ

- ehdotus kuntien vastuulla olevien palveluiden tarkoituksenmukaisista järjestämistä vastuualueista.
- kuntajaotuksen muutokset sekä kuntarajat ylittävä yhteistyö kaikilla aluetasoilla kunnista valtakunnantasolle saakka.
- palveluiden eri järjestämis- ja tuottamistapojen parhaiden käytäntöjen käyttöönotto.
- kehittämissuhteet palveluiden ohjaus- ja kehittämissuhteista sekä tutkimustoiminnasta.
- tarvittavat esitykset valtion ja kuntien tehtävien ja kustannusten jaosta.
- tarvittavat lainsäädännölliset muutokset, jotka koskevat kuntien tehtäviä ja rahoitusta, kuntien palveluiden järjestämisen organisoimista, kuntien yhteistyötasoja ja yhteistyön toteutumista sekä kuntajakoa ja kuntajaon muuttamista.

HANKKEEN ETENEMINEN

- **toimikausi 11.5.2005 – 31.5.2006.**
- **ensi vaiheessa palveluiden järjestämismvastuut vähintään vuoteen 2015 saatavuuden ja laadun sekä tehokkuuden ja tuottavuuden näkökulmasta.**
- **esitys hankkeen keskeisistä linjauksista aluevaiheen käsittelyä varten valtioneuvostolle syys-lokakuussa 2005.**
- **aluevaiheen seminaarit loka-marraskuussa.**
- **ehdotukset kunnilta valtiolle mahdollisesti siirrettävistä tehtävistä 31.12.2005 mennessä.**
- **palvelujen järjestämismvastuuseen ja tuottamistapaan liittyvät ehdotukset toukokuuhun 2006 mennessä.**
- **valtioneuvosto päättää touko-kesäkuussa 2006 palveluiden tulevista rahoitus-, järjestämis- ja tuottamisrakenteista sekä linjaa kuntajakolain mahdolliset muutostarpeet.**
- **lainsäädännön valmistelu vuoden 2006 aikana.**

HANKKEEN TOTEUTTAMINEN

- **valtioneuvosto tasolla hanketta johtaa peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministerityöryhmä.**
- **käytännön toteutusta valmistelee ja ohjaa kunta- ja palvelurakenneryhmä, jonka puheenjohtajana on alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen.**
- **rakenneryhmään kuuluu poliittisia valtiosihteereitä, hankkeen projektipäällikkö sekä Suomen Kuntaliiton hallitusryhmiä edustavat kuusi kansanedustajaa.**
- **ryhmän pysyvinä asiantuntijoina toimivat edustajat sosiaali- ja terveys-, opetus-, sisäasiain-, valtiovarain-, kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä Suomen Kuntaliitosta.**

TEKNISET JA MUUT PALVELUT - VALMISTELURYHMÄ

- kunnan kehittämiseen ja toimintaympäristöön liittyvät tehtävät, viranomaistehtävät, liiketoimintatehtävät sekä muita palveluja tukevat tehtävät.
- keskeisimmät kehittämiskohteet:
  - 1. Kuntien toimintaprosessien ja -käytäntöjen uudelleen arviointi ja normien purku
  - 2. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen
  - 3. Kuntien hankintatoimen kehittäminen
  - 4. Kuntien toimitila- ja infrastruktuuriomaisuuden käytön tehostaminen

TEKNISET JA MUUT PALVELUT – VALMISTELURYHMÄN TAVOITTEET

- Kunnalla edellytykset kehittämistyöhön, riittävät osaamis- ja muut resurssit ja mahdollisuus hallita yhdyskuntarakennetta sekä järjestää kunnalliset palvelut. Palvelurakenteiden ja toimintakäytäntöjen uudelleen arviointi. Tarkastelun ulotettava valtionhallinnon toimenpiteisiin, säännöksiin ja normeihin. Erilaisissa kunnissa tarvitaan erilaisia ratkaisuja. Järjestämis- ja rahoitusvastuu kunnalla.
- Yhtenevät alueet hyvinvointipalvelujen järjestämisalueiden kanssa.
- Tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen palvelurakenteiden joustavassa uudistamisessa. Kuntien ja koko julkishallinnon tietohallinnon yhtenäistäminen.
- Strateginen kehittäminen sekä johtamis- ja ohjausjärjestelmät. Konserniohjauksen terävöittäminen ja omistajapolitiikan selkiyttäminen. Luottamushenkilöiden sitoutuminen. Valtion linjaukset johdonmukaisia ja horisontaalisia.
- Osa palvelutuotannosta liikelaitokseksi tai yhtiöksi tai kunnan ulkopuolisen tahon hoidettavaksi niin, että kunnalle jää tilaajan rooli. Yksityisten palvelumarkkinoiden toimivuus. Kunnat yhä enemmän yhteistyössä elinkeinoelämän ja yksityissektorin kanssa. Kunnille jatkossakin vankka ote yhdyskuntien kehittämisessä.
- Kuntarakenteen uudistaminen ei yksin ole ratkaisu. Lainsäädännöllä tukea rakenteellisille ja toiminnallisille uudistuksille. Kuntien yhteistyötä tai tuottavaa toimintaa rajoittavien normien purku. Kuntien yhteistyölle etsittävä keino EU:n hankintalainsäädännön puitteissa ja lain tulkintoja selkiytettävä. Toimintaprosesseja uudistettava kaikissa kunnissa koosta ja palvelujen organisointitavasta riippumatta.

Viranomaistehtävät/tavoitteet

- taata viranomaistehtävissä yleinen etu ja laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palvelujen saatavuus koko maassa. Kuntalaiset ja hallinnon asiakkaat saavat nopeaa ja asiantuntevaa palvelua koko asian käsittelyn ajan. Hallinnon avoimuus ja sähköinen tiedottaminen vähentävät viranomaistehtävissä valituksia ja parantavat siten toiminnan laatua ja tehokkuutta.
- viranomaisen tiedottaa aktiivisesti vireillä olevista asioista ja on saavutettavissa neuvojen saamiseksi tai asian vireille saamiseksi. Viestintäteknologian kehitys osataan hyödyntää asiakaspalvelussa.
- viranomaispalvelut ovat maksullisia aina, kun maksun periminen on mahdollista ja kohtuullista. Toistaiseksi maksuttomat valvontatehtävät (esimerkiksi ympäristönsuojelussa) muutetaan maksullisiksi. Kustannustehokkuutta lisätään paitsi rakenteellisilla ja teknisillä ratkaisuilla, myös ammatillisen osaamisen varmistamisella.

Viranomaistehtävät/kunta- ja palvelurakenteen kehittämistarpeita

- Asiantuntemuksen ja tehtävien hoidon riippumattomuuden turvaaminen viranomaistehtävissä voivat edellyttää ainakin pienempien kuntien osalta *nykyistä kuntaa suurempaa yksikköä tai palvelun ostamista toisesta kunnasta*. Vähimmäistavoitteena voidaan pitää sellaista aluetta, joka työllistää ainakin yhden päätoimisen asiantuntijan.
- *Isäntäkuntamalli ja kuntien erikoistuminen keskenään eri viranomaistehtäviin on eräs mahdollisuus rakenteita kehitettäessä.*
- Eräiden viranomaistehtävien osalta tarkastellaan työryhmän työn myöhemmässä vaiheessa myös kuntien mahdollisuutta luopua niistä siirtämällä ne valtiolle tai jopa yksityisen toimijan vastuulle.

Viranomaistehtävät/tehtävien hoidon tehostamistarve ja kannustimet

- Prosessin kehittäminen ja viranomaisen saavutettavuuden parantamiseksi sähköisen asioinnin mahdollisuudet on hyödynnettävä. Sähköinen asiointi helpottaa neuvontaa, vireillepanoa muuta asiointia asiakkaan tai viranomaisen sijainnista riippumatta. *Sähköisen asioinnin ja tehokkaiden tietojärjestelmien kehittäminen edellyttää valtakunnallista standardointia ja yhteistyötä.*
- Esimerkiksi ympäristönsuojelussa ja rakennusvalvonnassa on tarpeen kehittää kuntien ja valtion yhteistyönä valtakunnallisia, esim. *internetpohjaisia tieto- ja neuvontapalveluja*. Myös *yhteispalvelupisteiden kehittäminen* viranomaistehtävien osalta on tarpeellista.

Viranomaistehtävät/vaihtoehtoja

TEHTÄVÄ	KESKEISET JÄRJESTÄMISPERUSTEET	VAHVA PERUSKUNTA	PALVELUPIIRI	ALUEKUNTA /LÄHIKUNTA
Ympäristönsuojelu	Osaamisen varmistaminen edellyttää nykyistä keskimäärin selvästi suurempia yksiköitä.	Sopii lähtökohtaisesti hyvin tehtävän hoitoon. ICT- ratkaisujen hyväksikäyttö ja asiakaspalveluratkaisujen kehittäminen edellyttävät edelleen peruskuntien yhteistyötä.	Ei koske viranomaistehtäviä. Nykytilanne säilyy ja yhteistyön tarve lisääntyy.	Kunnalla on mahdollisuus palvelujen laadun parantamiseen osaamisresurssien parantuessa. Aluekunnan alueella tarvitaan kuitenkin palvelupisteitä. Lisää mahdollisuuksia yhteistyöhön ja tehtävienjakoon valtion kanssa.
Rakennusvalvonta	Palveluista vastaavan kunnan tulee pystyä kehittämään uusia asiakaspalvelu- ja tietoliikenne-ratkaisuja.	Kunnalla on mahdollisuus palvelujen laadun parantamiseen osaamisresurssien lisääntyessä.		
Kiinteistön muodositus ja -mittaus		Tarvitaan palvelupisteitä.		
Maa-ainesasiat				
Pelastustoimi	Nykyiset n. 20 aluetta	Voi jatkua ennallaan (ellei siirry valtiolle)	Voi jatkua ennallaan (ellei siirry valtiolle)	Koon puolesta soveltuva